

τῆς Πικροδίας καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, ὅπου μάλιστα ἐκτι-
θασσεύοντες αὐτὰ ἀνατρέφουσιν ἵνα χρησιμεύσωσιν
εἰς τροφήν. Ἐδόθη δὲ αὐτοῖς τὸ ὄνομα τοῦτο ἕνεκα
τῆς ῥοπῆς αὐτῶν πρὸς τὸ μάχεσθαι πρὸς ἀλλήλους,
ἢ ἐν πρὸς ἐν, ἢ πολλὰ πρὸς πολλὰ συγκροτοῦσι δὲ
τότε φάλαγγας ὀλοκλήρους καὶ προχωροῦσι κατὰ
τάξιν κατὰ τῶν ἀντιπάλων, ὡς τακτικὸς στρατός.
Αἱ φάλαγγες σύγκεινται μόνον ἐξ ἀρρένων, τὰ δὲ
θῆλεα μένουσι μακρὰν ὡς ἀπλοὶ θεαταί, ἐμφυγέ-
νοντα ὁμῶς καὶ ζωपुरοῦντα δι' ἀλλεπαλλήλων φω-
νῶν τοὺς μαχομένους. Πολλάκις ἡ μάχη ἀποθύνει
φονικῇ· οἱ δὲ νικηταὶ ἀμοιβὴν τῆς ἐνδρείας αὐτῶν
ἔχουσι τὴν εὐνοίαν τῶν θηλέων, ἐνῶ οἱ νικώμενοι
τρέπονται εἰς φυγὴν. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ φιλοπόλεμον
τῶν πτηνῶν τούτων αἰσθημα πηγὴν ἔχει τὴν φυσι-
κὴν αὐτῶν κλίσιν πρὸς τὸ ὠραῖον φῶλον, τὸ θάρρος
αὐτῶν ἀναγεννᾶται ἄμα παρουσιασθέντος θήλεως ἢ
ἐκουσθείσης τῆς φωνῆς αὐτοῦ. Τότε λησμονοῦντες τὴν
ἦσαν ὀρυμνίσιν ἐκ νέου, πολλάκις δὲ μετὰ πλείονος
ζέσεως κατὰ τῶν ἀντιπάλων. Αἱ συμπλοκαὶ αὐ-
ταὶ συγκροτοῦνται συνήθως περὶ τὴν αὐγὴν καὶ τὸ
ἐσπέρας κατὰ τοὺς μῆνας Ἀπρίλιον καὶ Μάϊον, ὅτε
τὰ ἄρρενα φέρουσι λαμπρότατα πτερὰ· ὁ λευκὸς
καὶ τὸ στήθος αὐτῶν εἶναι τότε κεκαλυμμένα ἐκ
μακρῶν πτερῶν, τὰ ὅποια ἀνορθούμενα κατὰ τὴν
μάχην ἀποτελοῦσιν εἶδος ἀσπίδος. Τὰ ὠραῖα ὁμῶς
ταῦτα πτερὰ πίπτουσι κατὰ τὸν Ἰούνιον μῆνα, ὅτε
οἱ μαχηταὶ φέρουσι πτερὰ μικρά, λευκὰ εἴτε τε-
φρόχροα, ἐρυθρὰ εἴτε μελανὰ καὶ ἰώδη, καὶ ἐνίστα-
με γράμματα καὶ στίγματα ποικιλόχρωμα. Τὸ πο-
λυπληθέστερον δὲ τῶν πτηνῶν τούτων εἶδος εἶναι
τὸ ὑπὸ τῶν ὀρνιθολόγων καλούμενον *Teinra rugosa*
(Ὄρα Viellet, Histoire naturelle des oiseaux).

I. ΔΕ-ΚΙΤΑΛΛΑΣ.

ΠΕΡΙΟΔΙΑΙ ΣΠΟΥΔΑΣΤΟΥ.

—000—

(Συνέχεια Ἰδε φυλ. 221.)

B.

Φίλος τις συνειθισμένος ὑπὲρ τὸ δέου εἰς τὰς
ἐποχὰς καὶ ἀναπαύσεις τῶν δι' ἀτμοκινήτων θα-
λασσοποριῶν, ῥιθθεὶς ἐν τῇ βίᾳ τοῦ ἀπόπλου
ἀπαρασκεύαστος καὶ ἀνευ τροφίμων ἐντὸς περὶ-
ματος ἀποπλείοντος ἐκ Σέρον εἰς Ἀνδρον, καὶ
ὑποστὰς τὰς οὐχὲν εὐαρέστους συντελείας καὶ τὰς
βραδύτητας τοῦ διάπλου, διαρκέσαντος ὥρας δε-
καοκτώ, καὶ τῆς πείνης, παραπονούμενος κατὰ
τῶν ἱστιοφόρων πλοίων ἔλεγεν ὅτι τὸ ταξιδίδιον
τοῦ ὑπῆρξεν ὀμηρικόν, ὅτι δηλαδὴ καὶ εἰς τὴν ἐ-
ποχὴν τοῦ Ὀμήρου οἱ ναυτιλλόμενοι ὑπέπιπτον
εἰς τὰς αὐτὰς κακουχίας· ἀλλὰ μήπως ἀπὸ τῶν
χρόνων τοῦ Ὀμήρου μέχρι τῆς σήμερον καὶ μέ-

χρι τῆς συντελείας τῶν αἰώνων τὰ ἱστιοφόρα
πλοῖα δὲν ἦσαν καὶ δὲν θέλουσιν εἶσθαι ὑποτε-
ταγμένα εἰς τοὺς φυσικοὺς νόμους, καὶ εἰς τὰς
τροπὰς τῶν ἀνέμων; Εἰς ἐμὲ ὁμῶς ἀποπλείοντα
τότε εἰς Ἀνδρον ἡ διαφορὰ αὕτη δὲν ἦτο ἄγνω-
στος, οὐδὲ ἤμην ἀδαῆς τῶν δυσκολιῶν τὰς ὁποίας
ὁ ἀδυσώπητος Τσοικριάς τῆς Τήνου παρεμβά-
λει εἰς τοὺς διαβαίνοντας τὸ μεταξὺ τῆς γῆσου
ταύτης καὶ τῆς Ἀνδρου στεγόν. Πρὸς τοῦτοις, γνω-
ρίζων ἐκ παλαιότερας πείρας τὸ εἶδος τῆς τοιαύ-
της θαλασσοπορίας παρέλαβον καὶ τινα ἐφόδια,
καὶ ὑπὸ οἰωνόν ἄγαθόν, δηλ. ὑπὸ γαλήνιον εἰ καὶ
ὀλίγον ἐναρτίαν αὔραν ἐξετέλεσα τὸν ἔμῳν διά-
πλουν διαρκέσαντα δώδεκα μόλις ὧ, ας.

Ἐν τούτοις, φίλε, ὁ ἄλλως κοινὸς οὗτος πλοῦς
ἀφῆκεν εἰς τὴν μνήμην μου λαμπροτάτην ἀνά-
μνησιν.

Περὶ τὴν δέσιν τοῦ ἡλίου τὸ πέραμα ἐκυλίστο
εἰς τὰ ὕδατα τῆς Τήνου. Ὅτε μὲν ἐχώρει διὰ τῆς
κωπηλασίας, ὅτε δὲ ἐ. ἔχετο πλαγίαν ἢ πρυμνη-
σίαν πρὸν, καὶ οὕτω διὰ τῶν παραλλήλων τοῦ-
των ἐχρόηγει καὶ ἀνάπαντιν εἰς τοὺς κωπηλάτας
καὶ ἀναφυγὴν εἰς τοὺς συμπλωτῆρας. Μεταξὺ
τούτων ὑπῆρχε νεανίς Παρία, λευκὴ ὡς τὸ μάρ-
μαρον τῆς γῆσου τῆς, ζωηρὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ
εὐειδής. Ἐκεῖτο δὲ κατακεκλιμένη εἰς τὰ γόνα-
τα τῆς μητρὸς αὐτῆς συνοδευούσης τὴν προσφιλε-
θυγατέρα εἰς τὴν Ἀνδρον, ἔνθα, ὡς ἔμαθον, περιέ-
μενον τὴν μελλόντορφον τὰ ὑγρά βλέμματα τοῦ
μνηστοῦ καὶ ἡ φιλόξενος ὑποδοχὴ τῶν νέων
συγγενῶν.

Ἡ ταλαίπωρος νῖα ἐνοχλουμένη ἀπὸ τὴν ἀρώ-
μαλον κίνησιν τοῦ πλοίου καὶ τῶν κυμάτων ἐλάμ-
βαιεν ἐντοτε ὠχρότητα μαρμάρου, καὶ μὲ θε-
λεροὺς ὀφθαλμοὺς κατέπιπτεν εἰς τὰ γόνατα τῆς
μητρὸς τῆς, κατακεκλιμένης ὁμοίως ἐπὶ στρώματος
ἐξηπλωμένου εἰς τὸ ἔρμα τοῦ σκάφους. Ἐντοτε
δὲ ἀγεχειρομένη ἐστήριξε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ
χείλους τοῦ πλοίου καὶ περιέφερε τὸ βλέμμα πο-
τὲ μὲν ἐπὶ τῶν κυμάτων, ποτὲ δὲ ἐπὶ τῆς πρῶρας,
ἐνθα ἐκαθήμεν σιωπηλὸς καὶ εἴτε ἀνεγίνωσκον τὴν
περιήγησιν τοῦ Ἀναχάρσιδος, ἢν ἔφερον μετ'
ἐμοῦ, εἴτε ἐβυθίζομεν εἰς τὴν θέαν τῶν ὑδατίνων
ἐκτάστων χρυσιζομένων ἀπὸ τὰς ἀκτίνων τοῦ δού-
τος ἡλίου. Ἐντοτε δὲ συνητῶντο τὰ βλέμματα
ἡμῶν, καὶ ἐν σιωπῇ ἀποσπώμενα ἐπιπτον πρὸς τὸ
πέλαγος ὥσπερ τὸ πέλαγος ἐχώριζε τὰς ὑπάρξεις
ἡμῶν, καὶ μόνον τυχαῖον συμπῶμα συνήρῳεν
αὐτὰς πρὸς καιρὸν ἐπὶ τῶν σκευῶν πλοίου τινος,
ἐτοίμους νὰ χωρισθῶσι μετ' ὀλίγον ἐπὶ τοῦ προσώ-
που τῆς γῆς.

Μετὰ τὴν δέσιν τοῦ ἡλίου τὰ αἰγαῖα ὕδατα
ἀπέδθησαν ἰτιλῶς ἡρεμα. Τὸ πλοῖον ὠθεῖτο βρα-
δυπόρως διὰ τῆς κώπης, καὶ τὸν δούπον αὐτῆς συν-
ώδεον ἀποσπάσματα δημῶν ἑσματοῦν ψαλ-
λέμενων ὑπὸ τῶν ναυτῶν. Ἡ νεὰ μελλόντορφος
ἀναξωγορηθεῖσα ὑπὸ τῆς ἐσπερίας αὔρας ἀπεπει-
ράθη νὰ συνοδεύσῃ τὸ ἄσμα τῶν ναυτῶν, ἀλλὰ

διεκόπη ἐπίτηδες ἴσως ὑπὸ τῆς γηραιᾶς μητρός, εὐρύσεως ἀγορῆς μακρᾶς συνομιλίας σιωπηλῆς. Ἀλλὰ μετὰ ταῦτα κατήλθεν ἐπὶ τῆς θαλάσσης αἰσχιαί καὶ ἡ σιγὴ τῆς νυκτός.

Εἶχον ἤδη παρέλθει τὰ μεσάνυχτα ὅτε ἐξύπνησα, καὶ θέαμα ἐξαίφνης γοητείας ἀπεριγράπτου παρίστατο εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου! ὦ φίλε μου, ἡ νύξ τὴν ὁποίαν ἐθεώμη τὴν ὥραν ἐκείνην εἶναι ἐν τῶν ὑλγιστόν ἐκείνων τῆς ἐπιγείου ὑπάρξεώς μου, αἵτινες ἀφῆκαν εἰς τὴν ψυχὴν μου ἐντοπώσεις ἀνεξάλειπτους.

Ἐγὼ ῥῆναι καὶ ἐκάθισα· οἱ ταῦται ἐκωπηλάτων σιωπηλῶς καὶ τὰ ἱστία ἐνάλεινεν ἀνεκαιοσθῆτως ἡ μελωδικὴ προὴ τῆς ἰουλιανῆς νυκτός.

Θεῖον τῷ ὄντι τὸ πανόραμα! περιέφερον τὰ βλήματα πρὸς τὰς ἐκτάσεις τῆς θαλάσσης... ἱρμός βαθύτατος, σιωπηλὴ, ὑποσταίνουσα καὶ ἀταραχλῶσα σιωπηλῶς τὸ σιωπηλὸν σέλας τῆς μυστηριώτου λυχνίας τοῦ οὐραίου πελάγους... Ἐβόλιζον τὰ βλήματα πρὸς τοὺς οὐρανοὺς. Οἱ οὐρανοὶ διηγούντο δοῦσαν Θεοῦ καὶ ποιῆσαι τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἀνήγγελλε τὸ στερέωμα! Ὅτι δὲ ἐπερφυσίζοντι καὶ μυστηριώδες ἡ μεμαγευμένη ἐκείνη ἐξηρεύετο νύξ πρὸς τὰ ἡσυχάζοντα πελάγη, τὸ ἐμαρτύρει τῆς ψυχῆς μου ἡ ἔκστασις. Διότι ἐφ' ἑκατόν διάστημα χρόνου μ' ἐφαίνετο ὅτι ἀναιροπόδον, ὅτι τὸ ὑλικὸν μέρος τοῦ ὄντος μου ἐμνηστεύετο, ὅτι ἡκινήτουν, ὅτι μόνη ἡ ψυχὴ μου, ἀποτελοῦσα ὁλόκληρον τὸ ἐγὼ ἀνεπαύματο, ἐξίστατο ὑπὸ ἀκαταλήπτου γοητείας, καὶ ὅλη ἔρωσ καὶ ὕμνος καὶ λατρεία διέθεε τὰς φωτεινὰς τῶν ἀστέρων δρόμους καὶ περιέπτατο καὶ περιεζήτη ὡς τὸ παιδίον τὸν πατέρα αὐτοῦ, τὸν πατέρα αὐτῆς τὸν οὐράνιον!

Ἀγνοῶ τῇ ἀληθείᾳ πόσον διήρκεσεν ἡ περίεργος αὕτη ὁλὼν τῶν ὑλικῶν αἰσθητηρίων μου ἀποράγκωσις, διότι ὅτε εἶδον ἐξαίφνης τὰς παραλίας τῆς Ἀνδρου, τότε μόνον συνελθὼν εἰς ἑμαυτὸν ἐνόμισα ὅτι ἐξῆλθον ὡς ἀπὸ μακροῦ ὄνειρου. Καὶ τῷ ὄντι, ἡμεῖς ἤδη πολὺ πλησίον τῆς γῆσου, καὶ ἡ ὅλη σκηνογραφία παρήλλαξεν εὐθὺς· καὶ ἐδῶ μὲν ἐθεωροῦντο ἀπόκρημνοι βράχοι χαίροντες καθέως πρὸς τὴν θάλασσαν, ἐκεῖ δὲ κυματοπληγεῖς σκόπελοι καὶ κοίλα ἄντρα· ἀπετέλουν δὲ ἀλλόκοτον τινα θύρον τὰ κύματα συνωθούμενα πρὸς τοὺς βράχους, καὶ ἀπελανθόμενα πρὸς τὰ ὀπίσω συνετάραττον τοσοῦτον καρῖον δίχην τὸ σκάφος ἡμῶν, ὥστε πάντες οἱ ἀγαθοὶ συνεπιβάται ἐξύπνησαν. Παρατηρῶν τὴν μεταβολὴν ταύτην τοῦ πλοῦ εἶδον τῆς Παρίας παρθένου τὸ πρόσωπον φωταγωγούμενον ἀπὸ τῆς δυνύσης σελήνης τὸ σέλας ὡς ἀπὸ ὄνειρου ἴσως καὶ αὕτη ἀνακύνεσα καὶ τὰ περίεξ βλέπονσα ἡρώτα μετὰ τρεμούσης φωνῆς τὸν παρακαθήμενον ράβδην τί ἄρα συνέβαινεν. Ἐπλησιάζομεν, ἀλλὰ τὸ φῶς τοῦ λυκανγούς διεδέχθη τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, καὶ μόλις περὶ τὴν ἐβδόμην τῆς πρώτης ὥραν ἠράξαμεν εἰς τὸν λιμένα τῆς πόλεως Ἀνδρου.

Γ.

Μὴ ζῆτει, φίλε, παρ' ἐμοῦ ἐνταῦθα ἰδίαν περιγραφὴν τῆς πόλεως, ἢ ὅπως ἐπὶ τῶν ἐγχωρίων καλεῖται, τῆς Κάτω χώρας τῆς Ἀνδρου τῆς παραλήψεως ταύτης ὁ λόγος ἀπλοῦστατος. Ἡ καθ' αὐτὸ πόλις δὲν εἶναι εἰμὴ σπῆρς οἰκημάτων κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον περιχρῶν, κειμένων ἀτάκτως καὶ ἀνευ οὐδεμιᾶς διατάξεως ἐπὶ τῆς βίχως λόφου τείροντος ἐν εἵδει ἀκρωτηρίου πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπολήγοντος εἰς μακρὰν χερσονήσον, ἐφ' ἧς ἱσταται ἐρείπια γρουρίου τῶν Σταυροφωριζῶν ἢ Βερετικῶν χρόνων. Ἦρδς τοῦτοις πάντες ἐκ τῆς γεωγραφίας γινώσκουσιν ὅτι ἡ πόλις αὕτη περιεῖχε περὶ τὰς 250 οἰκίας.

Ἀλλ' ἡ πόλις αὕτη ἐπέσυρεν, ὡς γνωστὸν, πρῶτων ἐπὶ ἀξιοσημείωτον ἀριθμὸν οὐ μόνον ὁμογενῶν ἀλλὰ καὶ ἀλλοδαπῶν συρρέοντων εἰς τὸ αὐτόθι Ὀρφαροτροφεῖον, ἐν ᾧ ἐδίδασκεν ὁ Θεόφιλος Καίρης. Αἱ παραδόσεις τοῦ διδασκάλου τούτου ἐξημίζοντο τότε ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος, καὶ Γερμανός τις περιηγητὴς ἐγκωμιάων αὐτὰς ἀπεγράφει ὡς ἐλέγετο, ὅτι ἀνιμνήσκον τὰς ἀκροάσεις τῆς Πλατωνικῆς Ἀκαδημίας. Μαθητῶν τότε εἰς τὸ ἐν Ἐρμουπόλει Γυμνάσιον, καὶ καθ' ἡμέραν ἀκούων τὴν γῆμην τῆς ἐν Ἀνδρῶ σχολῆς, ἐν τῇ ρεαριστῇ μου ζωνόρῳττι ἐξῆλενον τοὺς ἀκροωμένους τὰ μαθήματα τοιοῦτον διδασκάλου.

Ἀποδὼς εἰς τὴν πόλιν ἐξερίσθην εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ αὐτόθι εἰρηνοδίκου Ι. Α. ἀρχαίου φίλου μου ἐκ Μυκόνου. Παρ' αὐτῷ συνέδεσα μετ' οὐ πολὺ γνωρίαν, προβάσαν μέχρι φιλίας ἀκολούθως, μετὰ τοῦ Θεοδώρου Κ. ἐκπληροῦντος ὅτε μὲν γραμματίως, ὅτε δὲ δικηγόρου καθήκοντα ἐν τῇ εἰρηνοδικείῳ. Γινώσκων δὲ ὅτι ὁ Θεόφιλος Καίρης κατόκει ἐντὸς τοῦ Ὀρφαροτροφείου καὶ προθύμως ἐδέχετο τοὺς βουλευμένους τὰ τὸν ἐπισκέπτονται, ἐξέγρασα τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ ἴδω τὸ κατάστημα τοῦτο καὶ νὰ ἐπισκεφθῶ τὸν διδάσκαλον, περὶ οὗ ἐγγράφοτο εἰσέτι καὶ διεδίδοντο τοσαῦτα ἀντίθετα καὶ ἀντιφατικά.

Τὴν ἐπιούσαν Δευτέρην Κυριακὴν (15 Ἰουλίου) συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Θεοδώρου Κ. ἐπορεύθην εἰς τὸ Ὀρφαροτροφεῖον, κείμενον, ὡς γνωστὸν, ἐπὶ λόφου, πρὸς δυσμὰς τῆς πόλεως, καὶ παταχόντες περιχυλούμενον ἀπὸ τῆς θέας τῆς θαλάσσης καὶ τῶν ἐπὶ τῆς πλευρᾶς τῶν λαμύρων κομῶν. Εἰσελθὼν εἰς τὸ κατάστημα εὐρέθην ἐν μέσῳ αἰθούσης ἐπιμήκουσς, κεχωρισμένης ἐκατέρωθεν εἰς δέκα ἴσας καὶ ἀντιστοιχοῦς κατατομὰς. Ἐκάστη δὲ τούτων ὑποδιερίετο εἰς ὀκτὼ ἀλλὰς περιχοῦσας ὀγδοήκοντα θαλάμους, ὡς ἕκαστος ἔφερε τὰ ἀναγκαῖα ἐπιπλά πρὸς κατοικίαν ἐνδὲς μαθητοῦ. Διάδρομος δὲ πλατὺς, εὐάερος καὶ περίφωτος διέθεε τὴν μακρὰν ταύτην αἶθουσαν, εἰς ἣν συνδιδάκοντο καὶ συνεσπούδαζον πρὸ πάντε ἐνιαυτῶν ὀγδοήκοντα ρεαρίσχοι. Ἡ αἶθουσα αὕτη ἦτο ἔρημος,

Πρεβὰς ἐπὶ τὰ πρόσω παρετήρησα εἰς τὸν μυχὸν τοῦ διαδρόμου καθήμενον ἐπὶ ξυλίνῃς ἑδρας γέροντα στήριζόμενον ἐπὶ βακτηρίᾳ καὶ κώπτοντα ἐπὶ βιβλίῳ. Ὁ γέρων οὗτος ἦν ὁ οὐδοποκτόντης Σωφρόνιος, θεῖος τοῦ Θεοφίλου. Οὗτος ἀνεγείρας τὴν κεφαλὴν καὶ ἰδὼν ἡμᾶς προσερχομένους πρόβη εἰς ὑπάκτῃσιν, καὶ ἔειπε τὴν τρέμουσαν δεξιάν. Καὶ ἀποτείρας λόγους εὐπροσηγόνους προσέφερε ξύλινα θρανία, καὶ ἀπεχώρησε διὰ παρακειμένης θύρας ἵνα εἰδοποιήσῃ τὸν ἀγγέλιον περὶ τῆς ἐπισκέψεως ἡμῶν.

Μετ' ὀλίγον ἠρπίχθη ἐκ γένου ἡ θύρα, ἠκούσθη βῆμα ἄργρον, καὶ ταυτοχρόνως ἐφάνη γέρων μικροῦ ἀναστήματος, περικυρὸς τὴν περιβολήν, τὴν κεφαλὴν γαλακρὸς καὶ λευκός, τὸν πώγωνα πολυός, τοὺς ὀφθαλμοὺς ζωηρὸς καὶ φαιδρὸς, τὸ μετὰ δάκρυα γλυκὺς καὶ τὴν προσλαλίαν εὐπροσηγόρος. Ὁ γέρων οὗτος ἦν ὁ Θεόφιλος Κατῆς. Διὰ τὴν συμπεριφορὰν, ἰλαρὸς καὶ προσηγὺς τὸ ἦθος, ἐρεθάρρυνε καὶ τὸν ἐλάχιστον τῶν μαθητῶν, οἷος ἦμην τότε, καὶ ἐξήλειψε τὴν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἑτέρου ἀπόστασιν.

Μετὰ μιᾶς περιόδου ὥρας ποικίλην συνδιάλεξιν εἰς ἣν παρευρίσκατο καὶ δύο ἕτεροι γνῶριμοι ἐλθόντες μεθ' ἡμᾶς, μᾶς ὠδήγησεν εἰς τὴν ὀργανοθήκην, ἥτις ὡς καὶ τὸ ὄλον οἰκοδόμημα ὀφείλεται εἰς τὰς συνδρομὰς τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὁμογενῶν, ὡς ἐκεῖνος συνέλεγεν ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τῶν ἐπιστημονικῶν γνώσεων ἐν τῇ ἐλευθερωθείσῃ πατρίδι τῆς ἀρχαίας σοφίας. Ἡ ὀργανοθήκη αὕτη, ἡ τὸ πρῶτον μορφωθείσα ἐν Ἑλλάδι, κατεῖχεν εὐρύχωρον θάλαμον, καὶ πρὸς τὰ ἄνω αὐτοῦ ἔκειτο ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Θεοφίλου. Καὶ εἰς μὲν τὴν βιβλιοθήκην δὲν ἀνέβημεν, ἀλλὰ τῆς ὀργανοθήκης διευθετημένης ἐν μεγίστῃ τάξει, καθαριότητι καὶ ἀρμονίᾳ ἡ μετὰ τοιούτου ὁδηγοῦ ἐπίσκεψις δὲν ἦτο ἀπλῆς περιεργείας ἐκπλήρωσις. Τῷ ὅντι, μόλις ἀπηυθύνετο πρὸς αὐτὸν ἡ ἐρώτησις περὶ τῆς χρήσεως τοῦτον ἡ ἐκείνου τοῦ ὀργάνου, καὶ προθύμως ἀπεκρίνετο ἐν λεπτομερείᾳ. Μετὰ τοσαύτης δὲ εὐχερείας, ἀπλότητος καὶ ἀκριβείας ἐξέθετε τὴν χρῆσιν τῶν πειραμάτων, ὥστε καὶ ὁ ἀδαστέρος περὶ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας ἠδύνατο ἀκόπως καὶ ἐννοήσῃ, διότι ὁ γηραιὸς διδάσκαλος, ἐφαίνετο οὐ μόνον κάτοχος τῆς ἐπιστήμης, ἐν ἣ κατέτριψε μέγιστον μέρος τοῦ βίου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ πρσιτισμένος ὑπὸ τῆς φύσεως μετὰ τὸ σπάνιον δῶρον τοῦ ἐκθέτειν εὐκρινῶς τὰς ιδέας αὐτοῦ.

Μετὰ τὴν ἐπιθεώρησιν τῆς ὀργανοθήκης, ἠρπίχθη θύρα δι' ἧς εἰσῆλθομεν εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν παραδόσεων· ἦτο δὲ σκοτεινὴ, σιωπηλὴ καὶ ἐγκαταλειμμένη, καὶ ὡς ἀναχωρητῆς ἔζη ἐκεῖνος, ὅστις εἰμὴ ἐδόξαζε κετὰ καὶ παράβολα, τὰ μέγιστα ἠθέλει ὠφελήσῃ τὴν πατρίδα.

Μετὰ τὴν πρώτην ταύτην ἐπίσκεψιν, διαρχέσασθαι ὑπὲρ τὰς τέσσαρας ὥρας, ἐπαγγέλοντο εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ φίλου Γ. Α. μετὰ τῆς οἰκογενείας

τοῦ ὁποίου ἐπέρασα τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας. Μετὰ δὲ τὸν δείπνον ἐξῆλθομεν ἀμφότεροι εἰς περίπατον, καὶ ἀνεμνήσθημεν τὰς ἀρχαίας ἡμέρας, καθ' ἃς διῆγον ὑπὸ τὴν φιλόξενον στέγην τοῦ δὲ ἐπισκέφθη τὴν Μύκονον καὶ τὴν Δῆλον.

— Καὶ πῶς, ἠρώτησα, φίλε Α. * * πῶς ἀπεφάσεις τὰ παραιτηθῆς τοῦ ἐν Μυκόνῳ εἰρηνοδικείου καὶ μεταβῆς εἰς τὴν Ἀρδρον; Μήπως διατάχθης ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖον τὰ μετατεθῆς ἐνταῦθα καὶ ἐκὼν ἄκων τὰ στερηθῆς τὴν ἡσυχον διαμονὴν τὸς πατρώας γῆσιν;

— Ἡ Κυβέρνησις δὲν με διατάξεν, ἀπεκρίθη, ἀλλ' ἡ ἀνάγκη ἡ προσερχομένη ἐκ τῶν ἀσθενεστάτων πόρων τῆς ἐν Μυκόνῳ θέσεώς μου. Ἡ γῆσός μας, ὡς ἐνθυμῆσαι, ἔρεκα τῆς βραχείας περιμέτρου καὶ τῆς ὀλιγότητος τῶν προϊόντων της, ἐδίδαξεν ἐνῶπις τοὺς κατοίκους της τὰ ὑπὸσι πόρον ζωῆς εἰς τὴν θάλασσαν. Ὅθεν μέγιστον μέρος τῶν συμπολιτῶν μου ἐδόθη εἰς τὴν ναυτιλίαν καὶ διατελεῖ ταξιδευτῶν καὶ ἐμπορευόμενων εἰς τοὺς λιμένας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Τουρκίας. Ἐκ τῆς συνεχοῦς ἀπουσίας τῶν ἀνδρῶν ἔπεται ὅτι ὁ σταθερὸς πληθυσμὸς τῆς μικρᾶς πόλεώς μας εἶναι αἱ γυναῖκες· ἀλλὰ τῶν γυναικῶν αἱ ὑποθέσεις καὶ αἱ διεξέξεις τελειοῦνται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐντὸς τῶν οἰκιῶν ἢ εἰς τὰ κατώφλια τῶν θυρῶν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῶν γραιῶν τῆς γειτονείας. Ἡ μεσολάβησις τοῦ εἰρηνοδίκου ἀποβαίνει περιττή, αὐτὸς δὲ μὴ εὐρίσκων ἀγοραστὰς τοῦ χαρτοσήμου, ὑποχρεοῦται τὰ ῥοκαρίτζη τὸν εὐτελέστατον μισθόν του, καὶ τὰ μὴ εὐρίσκη ἀναπαντικὸν τὸν βίον ἐν μέσῳ τοιούτων φιλησύνων κατοίκων.

— Καὶ ἡ Ἀρδρος λοιπὸν, ἐπέφερα μειδιών, εἶναι εὐδιαθετοτέρα εἰς τὴν καταγáλωσιν τοῦ χαρτοσήμου;

— ὦ! κατὰ τοῦτο δὲν παραπονοῦμαι.

— Συμπεραίνεις λοιπὸν, εἶπον, ὅτι οἱ Ἀρδριοὶ δὲν εἶναι φίλοι τῆς εἰρήνης;

— Τοιαύτην μομφήν, φίλε μου, δὲν ἐπιθυμῶ τὰ προσάψω εἰς τὸν χαρακτῆρα τῶν καλῶν Ἀρδριῶν, ἀλλὰ τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι οὗτοι συγχρόνως πλείοτερον εἰς τὸ εἰρηνοδικεῖον ἢ οἱ κάτοικοι τῆς πρωτευούσης τοῦ βασιλείου εἰς τὰ καφετεῖα.

— Περίεργος σύγκρισις! ὁμολογεῖς λοιπὸν, Κύριε Α. *, ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς γῆσιν ταύτης προσφέρουν ἄφθονον λίθον εἰς τὸν βωμὸν τῆς Θέμιδος;

— Ἄν ἔχης περιέργειαν, φίλε φοιτητὰ τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου, εἰσελθε αὖριον εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ εἰρηνοδικείου, ἵνα λάβῃς ἰδέαν τινα περὶ τῶν ἠθῶν καὶ ἔξεων τῶν γησιωτῶν τούτων. Ἐν τούτοις, σημείωσε ὅτι μετὰ χορηγεῖ ὠφέλιμον ἐργασίαν ὅχι τόσον τὸ πλῆθος τῶν δικαστικῶν ὑποθέσεων, ὅσον ἡ ἔκτασις τῆς διαρχείας αὐτῶν.

— Τί ἐννοεῖς;

— Ἐννοῶ, ἀπήντησεν ὁ φίλος μου εἰρηνοδι-

νης. ὅτι τὰ ἀρχαῖα τοῦ εἰρηνοδικαίου Ἀνδρὸν δύνανται τὰ χορηγήσασιν ἄφθορον ὄλην εἰς τὸν θέλοντα τὰ σπουδάσῃ τὴν ιστορίαν τῶν Ἀνδρῶν ἀπὸ τῆς ὑποδουλώσεως τῆς Ἑλλάδος μέχρι τῶν ἡμερῶν μας· λαὸς ζήσας ἐπὶ μακροῦς αἰῶνας δουλείας καὶ ἀμαθείας, ἀποκτᾷ δυσεξήγητα ἐλαττώματα, καὶ ταῦτα ἢ ἔτι μεταμορφώνει βαθυῆδον εἰς ἥθη καὶ ἔθιμα καὶ συστήματα τοπικά.

— Ἀς ὁμολογήσωμεν ὁμῶς, φίλε, ὅτι ὅλα ταῦτα θέλουνσι ἐξαλειφθῇ προϊόντος τοῦ χρόνου, καὶ τῆς παιδείας συμπροοδυσούσης μετὰ τῆς ἐλευθερίας τῆς Ἑλλάδος.

— Ἡ παιδεία θέλει ἀναμφιβόλως μεταμορφώσει πολλὰ πράγματα, καὶ ἐξημερώσει τὰ ἥθη ἐκτραχυνθέντα ἀπὸ τῆς βαρβαρότητος· ἀλλὰ πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ παρέλθῃ οὐκ ὀλίγος χρόνος· ἐννοούμεν εἰς τὰς νήσους ὅτι ὁ χρόνος δὲν περὶ εὐχολα, καὶ εἰς τὴν πορείαν τοῦ πολιτισμοῦ παρεμπόδιον κατὰ δυστυχίαν ὀλέθρια ἐμπόδια, ὀλεθριώτερα ἔχοντα τὰ ἀποτελέσματα. Ἰδὸν παράδειγμα πρόσφατον! Ἰδὸν τὸ περίφημον τοῦτο σχολεῖον! εἶπε δακτυλοδικτῶν τὸ Ὀρφανοτροφεῖον, ὑπῆρχε τὸ μόνον ἐγκαλλώπισμα τῆς νήσου, ἑστία ἐξ ἧς ἠλπίζετο νὰ ἐξέλθωσι φῶτα πρὸς ὄφελος οὐ μόνον τῶν κατοίκων τῆς νήσου ἀλλὰ καὶ ὁλοκλήρως τῆς Ἑλλάδος· ἀλλὰ...

— Τί ἀλλὰ, φίλε μου; εἶπον βλέπων αὐτὸν σιωπῶντα· εἶπέ με τὴν ιδέαν σου ἐλευθέρως.

— Δὲν ἤξεύρω καὶ ἐγὼ τί νὰ εἰπω, ἀπεκρίθη διστάζων. Ἠκούσθη ὅτι ἐξωτερικὴ ραδιουργία συντέλεσεν εἰς τὸ νὰ κλείσῃ τὰς θύρας τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ καταστήματος. Δεδόσθω· ἀλλὰ... κινδυνεύω νὰ πιστεύσω ὅτι... (νὰ σὲ εἰπω ὀρθὰ κοπτὰ τὴν μικρὰν ιδέαν μου;) μεγάλου μέρους τοῦ κοινωνικοῦ τοῦτου δυστυχήματος ὑπῆρξεν αἷτιος...

— Ποῖος;

— Αὐτὸς ὁ διδάσκαλος, αὐτὸς ὁ Θεόφιλος!

— Δὲν σὲ καταλαμβάνω.

— Ἐστρεχε πολὺ, ἐπέφερεν ὁ διχαστὴς ἀκράτητος ἐνθουσιασμοῦ τὸν ὥθησε πέραν τοῦ δέοντος. Μὴ δὲν ἄγαν, ἔλεγον οἱ πρόγονοί μας. Ἐστρεχε πανταχόθεν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς μὴ ἐλευθερίας Ἑλλάδος εἰς τὸ κατάστημα τοῦτο ἢ νεολαία δαΐψα γράμματα, γράμματα ἑλληνικά, καὶ ἀντὶ γραμμάτων ἐποτίζετο μεταφυσικὰς ιδέας. Πλὴν τοῦτου ὁ εὐλογημένος διδάσκαλος, ἀπούρατος, ἀδάμαστος ἱσπευθεὶς νὰ μεταδώσῃ ὀλέκην τὸν πλοῦτον τῶν γνώσεων του ἐντὸς μιᾶς τριετίας εἰς κεφαλὰς, ὥστε ἐχρεώζοντο τρεῖς τοῦλάχιστον ἔνα τὸν καταλάβωσι. Τοῦτο, κατ' ἐμὴν ιδέαν, ὑπῆρξεν ἐκ τῶν πρώτων σφαλμάτων τοῦ Θεοφίλου, σφάλμα ὅπερ ἐξημύωσεν οὐσιωδέστατα τὴν νεολαίαν, παρενέβαλε μέγα κώλυμα εἰς τὴν πρόοδον τῆς διδασκαλίας, ἐβλάψεν αὐτὸν... ἔρριψε μέγα σκάνδαλον εἰς τὴν νεοσύστατον κοινωρίαν, καὶ τὸ πάντων λυπηρότερον,

ἡ πατρίς, φίλε μου, ἐστερήθη ἓνα τῶν ἀρίστων διδασκάλων τῆς!

— Ἀλλ' ἤξεύρεις ἀκριβῶς νὰ μὲ εἴπῃς τὸ εἶδος τοῦ σκανδάλου τὸ ὁποῖον εἶπες ὅτι ὁ Θεόφιλος ἔρριψεν εἰς τὴν Ἑλλάδα; Εἶμαι περίεργος νὰ τὸ μάθω παρὰ σοῦ, ἀνδρὸς φιλοπατρίδος καὶ ἀνεξαρτήτου τὸν χαρακτῆρα.

— Ἀλλοτε ὁμιλοῦμεν περὶ τούτου· ἂς ἀφήσωμεν τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ θέματος τούτου εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν θέλουμεν εἶσθαι ἴσως ἱκανοὶ νὰ κρίνωμεν ἐκ τοῦ πλησίον τὰς δοξασίας τοῦ διδασκάλου· πολλὰ ἐλέχθησαν καὶ λέγονται, ἀλλ' ἐκ τῶν λεγομένων καὶ ἀδυσμένων ιδέων ἀκριβῆ δὲν ἐμάρψωσα. Ἀλλως μὲ φαίνεται περίεργον διὰ τί αὐτὸς ὁ ἴδιος Θεόφιλος, εἴτε πρὸς ἀπολογία τοῦ δι' ὅσα τὸν κατηγοροῦσιν, εἴτε πρὸς στήριξιν τῶν φρονημάτων του, δὲν ἐκδίδει διὰ τοῦ τύπου οὐδὲν σύγγραμμά του.

— Καὶ εἰς ἐμὲ φαίνεται περίεργον...

Τὸν διάλογον τοῦτον διέκοψεν ἡ ἐμφάνισις ἀνδρὸς μορφῆς γηραλέας, φοροῦντος μεταξωτὸν ἄντερι καὶ τζουμπέ, ἔχοντος μέλαν περίδεμα εἰς τὸ φέσιον καὶ καθημέρον σοβαρῶς ἐπὶ ἡμῶν. Ὁ ἀνὴρ οὗτος, ἀφ' οὗ μᾶς ἐχαιρέτισε φιλοφρόνως, καὶ ἔλαβε παρὰ τοῦ συντρόφου μου εἰδήσεις περὶ τινος διχαστικῆς ὑποθέσεως, ἐξηκολούθησε τὴν ὁδὸν του.

— Ὁ ἱππιασμοῦς οὗτος, εἶπον εἰς τὸν εἰρηνοδίκην μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ κυρίου τούτου, μ' ἐνθυμίζει τοὺς παλαιούς τσελεμπίδες τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὥστες παρεδέχθησαν ἐπὶ τέλους τὸν εὐρωπαϊκὸν ἱππιασμόν, ἀλλὰ πρὸς ἀνάμνησιν τῆς ἐποχῆς ἐθύλαξαν καὶ φυλάττουσιν εἰσέτι τὸν βαρβαρὸν ἥμιον τζελεμπίδες. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι καὶ ἡ Ἀνδρὸς ἔχει τοὺς τσελεμπίδας τῆς.

— Ἡ Ἀνδρὸς ἔχει τοὺς ἄρχοντάς τῆς, ἀναλογοῦντας κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον μὲ τοὺς οἰκοκυραίους ἢ προῦχοι τὰς πολλῶν ἄλλων νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους, καὶ μὲ τοὺς προεστώτας (Κοζαβάσιδες) τῆς Πελοποννήσου.

— Αποτελοῦσι λοιπὸν οἱ ἄρχοντες τῆς Ἀνδρὸν τὴν μᾶλλον προοδευτικὴν μερίδα τῶν κατοίκων τῆς νήσου, τοῦλάχιστον σήμερον;

— Οἱ ἄρχοντες οὗτοι, ἀπεκρίθη ὁ φίλος εἰρηνοδίκης θέλων νὰ δώσῃ τὴν καλύτεραν, ὅσον δίδεται, σημασίαν εἰς τὴν λέξιν προοδευτικοί, εἶναι πιστοὶ τηρηταὶ τῶν ἀρχαίων ἐθίμων, φιλόξενοι τὰ μέγιστα καὶ περιποιητικοὶ πρὸς τοὺς μετ' αὐτῶν σχετιζομένους. Δέχονται τὴν κολακίαν χωρὶς ἡγάπῃς τοὺς κόλακας, ἐτασχολοῦνται εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν ἀγρῶν τῶν καὶ εἰς τὰς δίκας τῶν. Οἱ διακλαδισμοὶ τούτων καταβαίνουν ἀπὸ γερειᾶς εἰς γερειάν.

— Ἐλησμόνησες, φίλε μου, εἶπον, μίαν ἀρχιετὴν τῶν!

— Ποίαν;

— Τὴν πρὸς τὴν πάτριον θρησκείαν εὐλάβειάν τω.

— Συμπεραίνεις βέβαια τοῦτο, εἶπεν ὁ εἰρηνοδίχης, ἐκ τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν πολυαριθμῶν μοναστηρίων τῆς γῆσου, τιὰ τῶν ὁποίων ἡ Κυβέρνησις, καλῶς ποιήσασα, κατήγγησε. Τὰ μοναστήρια ταῦτα κατέχουν κατὰ μέγιστον μέρος καλλήγροι ἢ καλογραῖται δευτερότοκοι. Τὸ δὲ μέθριον τοῦτο σύστημα τῆς πρωτοτοκίας, καταστρεπτικὸν οὐ μόνον τῶν οἰκογενειακῶν δεσμῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς κοινωνικῆς ἰσότητος ἐγερει καὶ ἐδῶ τὰς βλαβερὰς συνεπείας του. Ἐκ τούτου προήλθεν ὁ πολλαπλασιασμὸς τῶν καλογῆρων καὶ καλογραιῶν. Ἔνεκα τούτου πολυάριθμα σκάνδαλα διετάραξαν τὴν εἰρήνην τῶν οἰκογενειῶν καὶ ἐμάρασαν τὰ εὐγενέστερα αἰσθήματα τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, καὶ ἔνεκα τούτου, φίλε μου, αἱ δευτερότοκοι θυγατέρες ἀπεχαιρέτων μέχρι τῶν ἐσχάτων χρόνων τὰς πατρικὰς στέγας, καὶ περιζήτουσαι ἄσυλον κατὰ τῆς πενίας εἰς τὴν ξενιτείαν εἰσέρχοντο ὡς ἐπηρέτιδες εἰς τὰς οἰκίας τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Σμύρνης καὶ πρὸ πάντων τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Τὸν διάλογον τοῦτον περίεργον ἄμα καὶ χρησίμον εἰς ἐμὲ τὸν κατὰ πρότον ἐπισκεπτόμενον τὴν Ἀνδρόν, διέκοψεν ἡ παρουσία τοῦ συνοδευαυτός με φίλου εἰς τὴν πρωΐνην ἐπίσκεψιν. Μετὰ δὲ ἡμισείας ὥρας περίπατον εἰς τὸ παράλιον, ἐπαρήλθομεν περὶ λύχρων ἄφας εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ εἰρηνοδίκου.

(* Εἶπται συνέχεια.)

Κ. Α. ΠΑΡΜΕΝΙΔΗΣ.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

ΟΣΦΡΑΝΤΙΚΗ. Τὰ ἐξῆς ἐρανίζομεθα ἐξ ἐπιστολῆς φίλου κατοικοῦντος μακρὰν τῆς Ελλάδος. «Οὐδεὶς ἀρνεῖται ὅτι ὁ παρὼν αἰὼν εἶναι αἰὼν θαυμάτων· διότι οὐ μόνον ἐτελειοποίησε τὰς ὑπαρχούσας τέχνας καὶ ἐπιστήμας, ἀλλὰ καὶ νέας ἐφευρέσεις προσέθετο εἰς ταύτας. Ἀπορίας δὲ ἄξιον εἶναι πῶς δὲν ἐτελειοποίησε καὶ τὴν ὁσφρησιν. Αἱ ὥραιαι καλούμεναι τέχναι σκοπὸν ἔχουσι τὴν τέρψιν τῆς ψυχῆς διὰ τῶν αἰσθητηρίων· ἡ μουσική, φέρ' εἰπεῖν, καὶ ἡ ζωγραφία ἢ ἡ γλυπτική, καθυδύνουσι μὲν τὸ κατ' ἀρχὰς τὴν ἀκοήν καὶ τοὺς ὀφθαλμούς, ἡ ἡδονὴ ὅμως μετοχετεύεται δι' αὐτῶν εἰς τὴν ψυχὴν, διεγείρει ἀναμνήσεις καὶ ἐξάπτει ποικίλλα καὶ ζωηρὰ αἰσθήματα.

» Διὰ τί λοιπὸν δὲν ἐγένετο φροντὶς νὰ κατα-

σταθῶσιν ἐπίσης γρήσιμοι καὶ αἱ ἄλλαι αἰσθήσεις; καὶ μὲν ὡς πρὸς τὴν γεῦσιν ἐγένοντό τινες προσπάθειαι, καὶ ἡζεύρομεν ὅτι ἡ μαγειρικὴ ἐξῆψε προνομίους τινὰς φαντασίας· καὶ ἡ ἀφῆ δὲ αὐτὴ δὲν ἔμεινε πάντῃ παρημελημένη. Ἀλλὰ τίνοος ἔνεκα δὲν ἐσκέφθη ποτέ τις καὶ διὰ τὴν μύτιν; Μήπως καὶ αὐτὴ δὲν ἔχει ἐκ φύσεως τὴν ἱκανότητα τοῦ ν' ἀντιλαμβάνεται εὐαρέστων ἢ δυσαρέστων ἐντυπώσεων, καὶ δι' αὐτῶν νὰ ἐξεγείρῃ εἰς τὴν ψυχὴν παντὸς εἶδους αἰσθήματα; Ἡ μύτις, ὄργανον εὐγενές, λεπτόν, εὐερέθιστον, ἀπορρόφα καὶ διακρίνει καὶ τὰς πλέον ἀνεπαισθήτους ὀσμὰς.

» Καὶ ὁμιλῶν περὶ διαρρύθμισεως τῶν κατὰ τὴν μύτιν ἢ περὶ ὁσφραντικῆς, δὲν ἐννοῶ τὴν τέχνην τῶν μυρεψῶν· αὐτὴ εἶναι ὅλως βάναντος, ὡς ἡ τῶν βαφέων ἢ τῶν ὀργανοποιῶν· ἀλλὰ περὶ ἐπιστήμης ἴσης πρὸς τὰς ἄλλας, ἀξίας νὰ συγκαταριθμηθῇ μετὰ τῶν λοιπῶν ἀξιολόγων ἐφευρέσεων τοῦ νοός, καὶ ἴδιον σκοπὸν ἔχούσης τὴν τελειοποίησιν τῶν ἀπολαύσεων τῆς ῥινός. Ἰδοὺ ἰδέεω νέκ, γόνιμος καὶ εὐγενής, ἥς τινος ἐγὼ εἶμαι πατήρ, καὶ τὴν ὁποῖαν παρακαλῶ νὰ ὑποβάλῃς εἰς τὴν μετ' ὀλίγον συγκροτηθησομένην αὐτόσε Ἀκαδημίαν. Ἰδοὺ δὲ ἐν ὀλίγοις πῶς νομίζω ὅτι πρέπει νὰ συσκεφθῶσιν οἱ ὑμέτεροι σοφοὶ περὶ τούτου.

» Νὰ μελετήσωσι τὰς διαφορὰς τῶν ὀσμών, ὅπως ἐμελετήθησαν αἱ διαφοραὶ τῶν ἤχων, καὶ ἀφοῦ γείνη δοκιμὴ τῆς ἐντυπώσεως τὴν ὁποῖαν ἐκάστη ὀσμὴ προξενεῖ εἰς τὸ ὁσφραντικὸν ὄργανον, νὰ ὁρισθῶσιν αὐταὶ κατὰ τάξιν λογικὴν καὶ μεθοδικὴν εἰς τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ ἀποτελέσωσι σύστημα ὁμιεν πρὸς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα θέλγουσι τὴν ὄσριν καὶ τὴν ἀκοὴν ἡμῶν. Καὶ τότε, καθὼς ὅσάκις τελεῖται τις ἐορτὴ συγκροτοῦνται μουσικαὶ συμφωνίαι ἢ παριστάνονται θεάματα, οὕτω νὰ προστεθῇ εἰς τὰς δύο ταύτας τέρφεις καὶ τρίτη ἄλλη, ἡ τῆς ῥινός.

» Πρὸς τοῦτο φρονῶ καὶ ἄλλο τι ἀναγκαῖον· πρῶτον μὲν νὰ συστηθῇ μουσεῖον εἰς τὸ ὁποῖον ν' ἀποτεθῶσι ῥίνες διαφόρου κατασκευῆς καὶ ἐκτάσεως, ἵνα μελετῶσιν ἐπ' αὐτῶν οἱ σοφοὶ οἱ μέλλοντες ν' ἀσχοληθῶσιν εἰς τὴν κατάρτισιν τῆς μυτικῆς ἐπιστήμης· δεύτερον δὲ νὰ προκηρυχθῶσι δημόσιοι διαγωνισμοὶ ἐπὶ ῥινικῶν θεμάτων τὰ ὁποῖα θέλει ὀρίσει ἡ ἀκαδημία, καὶ τρίτον νὰ βραβεύωνται οἱ μάλλον εὐδοκίμοῦντες περὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν θεμάτων τούτων.

» Ἐκ τῆς νέας ταύτης ἐπιστήμης θέλει προκύβει καὶ ἄλλο καλόν· ὅσάκις φερ' εἰπεῖν εὐρισκόμενοι εἰς ἐσπερινὴν συναναστροφὴν βαρυνόμεθα τὴν μουσικὴν, ἢ τὸν χορὸν, ἢ τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν λευκωμάτων, θελομεν ἔχει νέον καὶ εὐχάριστον τρόπον ἀνακουφίσεως τῶν ποδῶν, τῶν ὠτων καὶ τῶν ὀφθαλμῶν διὰ τῶν ἀπολαύσεων τῆς ῥινός.

» Τοιοῦτοι ἐν γένει οἱ λόγοι οἱ ὑποστηρίζοντες τὴν ἰδέαν μου· εἰς τοὺς συγκροτήσαντας δὲ τὴν ὑμετέραν ἀκαδημίαν ἀπόκειται νὰ ἐξετάσωσιν αὐτοὺς καὶ νὰ συναρμολογήσωσι τὸ σύστημα τὸ ὁποῖον προτείνω.